

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
Дніпропетровське обласне територіальне відділення

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

17.05.2016

м. Дніпропетровськ

№ 10/01-14/04-16

Справа № 61/04-03-1/15

Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу

Адміністративна колегія Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання про попередні висновки першого відділу досліджень і розслідувань Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 22.09.2015 року №136 у справі № 61/04-03-1/15, розпочатої розпорядженням адміністративної колегії Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 11.09.2015 року № 64/01-15/04-15р за ознаками порушень законодавства про захист економічної конкуренції комунальним підприємством «Вогник» (далі – КП «Вогник», Підприємство), передбаченого пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеного частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку,

ВСТАНОВИЛА:

Дніпропетровським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – територіальне відділення) за результатами опрацювання інформації, що надана комунальним підприємством «Вогник» (далі – КП «Вогник», Підприємство) на вимогу територіального відділення щодо надання інформації встановлено наступне.

КП «Вогник» знаходиться за адресою: 53853, Дніпропетровська область, Апостолівський район, с. Токівське, вул. Верхня, 2.

Підприємство засноване на комунальній власності територіальної громади і підзвітне Токівській сільській раді.

Підприємство є юридичною особою, веде самостійний баланс, має печатку зі своїм найменуванням, розрахунковий рахунок в установах банків та інші реквізити, необхідні для здійснення операцій з предметом статутної діяльності.

КП «Вогник» включено до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, ідентифікаційний код 32232422. Основні види діяльності (КВЕД-2010) – забір очищення та постачання води (36.00), каналізація, відведення й очищення стічних вод (37.00), збирання безпечних відходів (38.11).

Відповідно до Статуту основними напрямками діяльності Підприємства є, зокрема:

- обслуговування, капітальний і початковий ремонт каналізаційних, водопровідних мереж, переданих на експлуатаційне обслуговування по угодам;
- надання комунальних послуг.

Рішенням Токівської сільської ради від 04.12.2012 року за №185-ХVII/VI КП «Вогник» визначено виконавцем послуг з подачі води населенню, водовідведення, вивозу твердих побутових відходів.

Підприємство користується водопровідними мережами с. Токівське на підставі рішення виконавчого комітету Токівської сільської ради від 24.11.2005 року № 83 «Про передачу на баланс КП «Вогник» водопровідних мереж сел. Токівське».

Отже, Підприємство здійснює надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення та вивезення побутових відходів мешканцям села Токівське Апостолівського

району Дніпропетровської області, де розташовані діючі мережі, які знаходяться на обслуговуванні Підприємства.

Тобто, надаючи платні послуги, Підприємство здійснює господарську діяльність та у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

У зв'язку з розглядом справи, відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 року № 49-р, зареєстрованим Міністерством юстиції України 01.04.2002 за №317/6605, досліджено ринок централізованого водопостачання та водовідведення в межах села Таківське Апостолівського району Дніпропетровської обл., де розташовані діючі мережі, що знаходяться на обслуговуванні Підприємства.

Об'єктами аналізу є:

- КП «Вогник»;

- послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Продавцями послуг з централізованого водопостачання та водовідведення є суб'єкти господарювання, що здійснюють експлуатацію об'єктів централізованого питного водопостачання, каналізаційних мереж та очисних споруд каналізації, забезпечують міста, інші населені пункти, окремо розташовані об'єкти питною водою, відведенням та очищенням стічних вод шляхом централізованого питного водопостачання та водовідведення.

Споживачами послуг з централізованого водопостачання та водовідведення є мешканці (населення) села Токівське, які використовують питну воду та користуються системою водовідведення для забезпечення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

Товарами щодо яких визначається монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, є послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Статтею 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено:

- централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.

- централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення комунальних та інших стічних вод за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, трубопроводів, пов'язаних єдиним технологічним процесом.

Отже, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення за споживчими властивостями, умовами використання, технічними, експлуатаційними властивостями і характеристиками тощо не мають товарів-замінників.

Таким чином, **товарними межами ринку** визначені послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Територіальні (географічні) межі ринку централізованого водопостачання та водовідведення визначались шляхом установа мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача, придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи, є неможливим або недоцільним (пункт 6 Методики).

Постачання питної води населенню та очищення господарсько-побутових стоків здійснюється КП «Вогник» за допомогою комплексу розподільних водопровідних та каналізаційних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва і транспортування питної води та приймання стоків, що розташований на території села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області.

Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції на ринку централізованого водопостачання та водовідведення є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначених послуг є приєднання внутрішньобудинкових мереж водопостачання та водовідведення споживачів до водопровідних та каналізаційних мереж КП «Вогник». За межами цих мереж користування послугами КП «Вогник» є неможливим.

Тому, **територіальними (географічними) межами ринку** централізованого водопостачання та водовідведення є територія села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області, де розташовані діючі мережі, які знаходяться на обслуговуванні Підприємства.

Часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність

товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

У межах села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області протягом 2014 - 2015 років склад продавців (надавачів даної послуги) не змінювався, тобто структура цього ринку є сталою.

Отже, часовими межами ринку централізованого водопостачання та водовідведення в територіальних межах діючих мереж, що досліджувався, є період - 2014 - 2015 роки.

Бар'єри вступу на ринок. Послуги централізованого водопостачання та водовідведення, згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії», віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії. Відповідно до статті 1 цього Закону конкуренція на зазначеному ринку неможлива, що вказує на відсутність потенційних конкурентів. Зазначені ринки характеризуються наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, зокрема, оскільки вхід на ринок нових суб'єктів господарювання можливий лише за умови:

- визначення органом місцевого самоврядування на відповідній території іншого виконавця послуг;
- передачі інфраструктури іншому суб'єкту господарювання та виходу з ринку діючого суб'єкта.

Згідно статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монополічне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.

Таким чином, КП «Вогник» за результатами діяльності в 2014 - 2015 роках займає монополічне (домінуюче) становище на ринку централізованого водопостачання та водовідведення на території села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області в межах діючих мереж, що знаходяться на його обслуговуванні, оскільки на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.

Завдяки ринковій владі КП «Вогник» має можливість диктувати свої умови надання послуг в межах зовнішніх і внутрішніх мереж централізованого водопостачання та водовідведення.

I. Взаємовідносини між виконавцем та споживачем на ринку централізованого водопостачання та водовідведення регулюються законами України: «Про житлово-комунальні послуги» (далі - ЗУ «Про ЖКП»), «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про питну воду та питне водопостачання», постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 року № 630 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення» (далі – постанова №630, Правила, Типовий договір).

Пунктом першим частини першої статті 13 ЗУ «Про ЖКП» послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення віднесено до комунальних послуг.

Порядок надання житлово-комунальних послуг, їх кількісні та якісні показники мають відповідати умовам договору та вимогам законодавства, як це зазначено у частині першій статті 16 цього Закону.

Згідно статті 19 ЗУ «Про ЖКП» відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах. Учасниками відносин є власник, споживач, виконавець, виробник.

Статтею 21 ЗУ «Про ЖКП» визначено, що виконавець зобов'язаний підготувати та укласти зі споживачем договір на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотриманням умов його виконання згідно з типовим договором.

Істотні умови договору на надання житлово-комунальних послуг, що укладається між виконавцем/виробником та споживачем, визначені частиною першою статті 26 ЗУ «Про ЖКП», серед яких, зокрема є:

- найменування сторін;
- предмет договору;
- порядок оплати за спожиті житлово-комунальні послуги;
- права та обов'язки сторін;

- порядок перерахунків розміру плати за житлово-комунальні послуги в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості;
- відповідальність сторін та штрафні санкції за невиконання умов договору;
- порядок вирішення спорів.

Водночас частиною другою статті 26 ЗУ «Про ЖКП» передбачено наступне: крім істотних договорів може містити інші умови за згодою сторін; договір не може містити умов, що вводять додаткові види оплати послуг, не передбачені типовими договорами на надання житлово-комунальних послуг, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Згідно частини першої статті 19 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що послуги з питного водопостачання надаються споживачам підприємством питного водопостачання на підставі договору, зокрема з підприємствами, установами, організаціями, що безпосередньо користуються централізованим питним водопостачанням та власниками будинків, що перебувають у приватній власності.

Також цією статтею визначено, що договір про надання послуг з питного водопостачання укладається безпосередньо між підприємством питного водопостачання або уповноваженою ним юридичною чи фізичною особою і споживачем, визначеним у частині першій цієї статті.

Статтею 20 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» зазначені істотні умови договору про надання послуг з питного водопостачання, а саме:

- режим надання послуг;
- обсяги питного водопостачання за нормативами питного водопостачання;
- порядок надання послуг з водовідведення;
- розмір та порядок оплати послуг централізованого водопостачання і водовідведення;
- права та обов'язки сторін договору;
- відповідальність сторін договору.

У договорі про надання послуг з питного водопостачання повинні бути зроблені посилання на нормативні документи, на підставі яких здійснюватиметься питне водопостачання.

За згодою сторін договору про надання послуг з питного водопостачання у ньому можуть бути зазначені інші умови.

Пунктом восьмим Правил визначено, що послуги надаються споживачеві згідно з договором, що оформляється на основі типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Статтею 179 Господарського кодексу України встановлено, що при укладанні договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Згідно статті 184 Господарського кодексу України - укладання господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа, оформленого згідно з вимогами цього Кодексу.

Згідно з частиною першою статті 203 Цивільного кодексу України, зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства (до яких відносяться Закон України «Про житлово-комунальні послуги», Закон України «Про питну воду та питне водопостачання», постанова Кабінету Міністрів України №630).

Частиною першою статті 648 Цивільного кодексу України передбачено, що зміст договору, укладеного на підставі правового акта органу державної влади, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторін (сторони) договору, має відповідати цьому акту.

Згідно статті 6 Цивільного кодексу України сторони у договорі не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства, якщо в цих актах прямо зазначено про це, а також у випадку, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства виходить з їх змісту чи із сутності відносин між сторонами.

Територіальним відділенням за результатами опрацювання договорів про користування питною водою, що укладені КП «Вогник» зі споживачами категорії населення, встановлено, що умови цих договорів мають невідповідності всупереч Типовому договору і окремі його пункти суперечать вимогам законодавства у житлово-комунальній сфері.

Так, в договорі Підприємства не в повному обсязі викладені та доповнені розділи «Предмет договору», «Тарифи на послуги та їх загальна вартість», «Оплата спожитих послуг», «Права та обов'язки сторін», «Відповідальність сторін», «Порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів», «Строк дії договору», «Інші умови».

Всупереч вимогам Типового договору *Підприємством не передбачені права Споживача на:*

- відшкодування збитків, завданих його майну та/або приміщенню, шкоди, заподіяної його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг;

- зменшення розміру плати в разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі, зниження якості, зокрема відхилення їх кількісних та/або якісних показників від затверджених нормативів (норм) споживання;

- усунення виконавцем виявлених недоліків у наданні послуг протягом установленого Кабінетом Міністрів України строку;

- несплату вартості послуг за період тимчасової відсутності споживача і членів його сім'ї (у разі відключення виконавцем холодної та гарячої води і опломбування запірних вентилів у квартирі (будинку садибного типу) та відновлення надання відповідних послуг шляхом зняття пломб за власний рахунок протягом доби згідно з письмовою заявою;

- зменшення розміру плати за послуги у разі тимчасової відсутності споживача та/або членів його сім'ї на підставі письмової заяви та офіційного документа, що підтверджує його/їх відсутність (довідка з місця тимчасового проживання, роботи, лікування, навчання, проходження військової служби, відбування покарання);

- перевірку кількісних та/або якісних показників надання послуг (якість і тиск води, температура гарячої води, температура повітря у приміщеннях тощо) у порядку, встановленому Правилами, іншими актами законодавства України та цим договором. Витрати, пов'язані з перевіркою кількісних і якісних показників надання послуг, відшкодовуються виконавцем у разі обґрунтованості звернення споживача та споживачем - у разі необґрунтованості такого звернення;

- внесення за погодженням з виконавцем у договір змін, що впливають на розмір плати за послуги;

- звільнення від плати за послуги у разі їх ненадання та отримання компенсації за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт;

- укладення з виконавцем договору про заміну або ремонт технічно несправних санітарно-технічних приладів, пристроїв, обладнання та квартирних засобів обліку.

Також всупереч вимогам Типового договору *Підприємством не передбачено зобов'язань Виконавця:*

- інформувати споживача про адресу та номер телефону диспетчерської, аварійної або аварійно-диспетчерської служби (зазначаються в договорі і рахунках на сплату послуг, а також розміщуються на дошках оголошень в усіх під'їздах багатоквартирного будинку, а також на дошках оголошень, розташованих поблизу житлового будинку);

- надавати споживачеві в установленому порядку інформацію про перелік послуг, їх вартість, загальну вартість місячного платежу, структуру тарифів, нормативи (норми) споживання, режим надання послуг, їх споживчі властивості, якісні показники надання послуг, граничні строки усунення аварій або інших порушень порядку надання послуг, а також інформацію про Правила (зазначається у цьому договорі, а також розміщується на дошці оголошень у приміщенні виконавця);

- проводити два рази на рік перевірку стану внутрішньобудинкових систем багатоквартирного будинку із складенням відповідного акта;

- відновлювати надання послуг за письмовою заявою споживача шляхом зняття протягом доби пломб із запірних вентилів у квартирі (будинку садибного типу);

- узгодити із споживачем не пізніше ніж за три робочих дні до проведення планових робіт всередині житлового приміщення час доступу до такого приміщення з наданням йому відповідного письмового повідомлення;

- повідомляти споживача про плановану перерву в наданні послуг через засоби масової інформації, а також письмово не пізніше ніж за 10 днів до її настання (крім перерви, що настає внаслідок аварії або дії непереборної сили) із зазначенням причини та часу перерви в наданні послуг;

- забезпечувати за заявою споживача взяття у тижневий строк на абонентський облік квартирних засобів обліку;

- інформувати споживача протягом доби з дня виявлення недоліків у роботі внутрішньобудинкових інженерних систем та/або інженерного обладнання, що розташовані за межами багатоквартирного будинку або житлового будинку (у разі його особистого звернення - невідкладно), про причини та очікувану тривалість зупинення надання послуг або обмеження їх кількості, а також про причини порушення якісних показників надання послуг;

- усувати аварії та інші порушення порядку надання послуг, а також виконувати заявки споживачів у строк, установлений законодавством і цим договором;

- зменшувати розмір плати за послуги у разі тимчасової відсутності споживача та/або членів його сім'ї на підставі письмової заяви та офіційного документа, що підтверджує його/їх відсутність (довідка з місця тимчасового проживання, роботи, лікування, навчання, проходження військової служби, відбування покарання);

- звільняти від плати за послуги у разі їх ненадання та виплачувати компенсацію за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт;

- проводити перерахунок розміру плати за надання послуг у разі ненадання їх або надання не в повному обсязі, зниження якості, зокрема відхилення їх кількісних та/або якісних показників від затверджених нормативів (норм) споживання, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України та визначеному цим договором;

- відшкодувати збитки, завдані майну та/або приміщенню споживача та/або членів його сім'ї, шкоду, що заподіяна його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг, а також моральну шкоду в порядку та розмірі, які визначаються відповідно до законодавства і цього договору;

- сплачувати споживачу неустойку (штраф, пеню) у разі ненадання послуг або надання послуг неналежної якості у порядку і у випадках, передбачених законодавством і цим договором.

Отже, не включення в договір Підприємства всупереч вимог Типового договору прав Споживача та зобов'язань Виконавця, може призвести до ущемлення інтересів споживачів при отриманні ними послуг з централізованого водопостачання та водовідведення через уникнення Підприємством законодавчо визначених обов'язків як виконавця послуг. Це завдає шкоди інтересам споживачів, слабку позицію яких використовує Підприємство на власну користь, в умовах коли споживачі залишаються незахищеними за відсутності ефективно функціонуючого ринкового механізму зі значною конкуренцією між учасниками ринку, адже така поведінка Підприємства була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку.

У пункті 2.2 розділу 2 договору Підприємства «Права та обов'язки Постачальника» зазначено, що Постачальник зобов'язується при необхідності припинення подачі води в зв'язку з виконанням планового ремонту попереджати абонентів за 2 доби до проведення ремонту.

Проте частиною четвертою статті 16 ЗУ «Про ЖКП» зазначено, що у разі застосування перерви в наданні послуг виконавець/виробник зобов'язаний повідомити через засоби масової інформації про таку перерву споживача не пізніше як за 10 днів (за винятком перерви, що виникла внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили). У повідомленні необхідно зазначити причину та строк перерви в наданні відповідних послуг. Виконавець/виробник зобов'язаний проводити перерахунок розміру плати за житлово-комунальні послуги у разі перерви в їх наданні, ненаданні або наданні не в повному обсязі у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

В договорі Підприємства розділ «Інші умови» не містить інформації про аварійні служби та органи, що здійснюють контроль за дотриманням правил надання послуг з постачання холодної води і водовідведення та доповнений пунктом 5.2, який не передбачений Типовим договором, а саме: (початок цитати) «Якщо воду було відрізано по вині Споживача, за підключення Споживач повинен сплатити тех.умови в сумі 400.00 грн.» (кінець цитати).

Розділ 7 «Відповідальність сторін» складається з трьох пунктів, але безпосередньо до цього розділу відноситься пункт 7.3, а саме: Сторони несуть рівну відповідальність за невиконання умов цього Договору згідно діючого законодавства України.

Розділ Типового договору «Точки розподілу, в яких здійснюється передача послуг від виконавця споживачеві» відсутній в договорі Підприємства.

Розділ Типового договору «Порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів» відсутній в договорі Підприємства. Частково передають зміст цього розділу пункт 3.10 розділу 3 «Права та обов'язки Споживача» в договорі Підприємства, а саме: (початок цитати) «**Споживач має право:** 3.10 На оскарження дій представника **Постачальника.**» (кінець цитати) та пункт 5.3 розділу 5 «Інші умови» в договорі Підприємства, а саме: (початок цитати) «Всі правові спори та розбіжності, що можуть виникнути щодо цього Договору, якщо вони не будуть вирішені шляхом переговорів між сторонами, повинні остаточно вирішуватися в судовому порядку, передбаченому чинним законодавством.» (кінець цитати).

Зазначення Підприємством в договорах про користування питною водою зі споживачами категорії населення терміну попередження про проведення планового ремонту, що суперечить вимогам чинного законодавства, скорочення та відсутність в договорі Підприємства розділів, передбачених Типовим договором, можуть ущемлювати інтереси споживачів категорії населення при отриманні послуг з централізованого водопостачання та водовідведення через обмеження їхніх прав та обмеження Виконавцем своїх зобов'язань.

Отже, договори про користування питною водою, які укладені КП «Вогник» зі споживачами категорії населення, не містять повного переліку прав і обов'язків Споживача та Виконавця, умов встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів, що обмежує споживачів категорії населення в реалізації своїх прав і захисті своїх інтересів при отриманні послуг централізованого водопостачання та водовідведення. За таких умов споживачі будуть потребувати правового захисту від несправедливого ставлення до них, оскільки сам ринковий механізм з адекватним рівнем конкуренції не функціонує і не може захистити їх належним чином.

Всупереч вимогам діючого законодавства Підприємство *розширило свої права шляхом визначення права припинити подачу води* споживачам, а саме:

Пункт 2.6 розділу 2 договору Підприємства:

Тимчасово припинити подачу води Споживачу без попередження у випадках:

- Припинення подачі електроенергії;
- Стихійного лиха;
- Аваріях на магістральних трубопроводах;
- Пошкодженнях або несправностях присадибної, внутрохатньої мережі, які призводять до витоку води.

Пункт 2.7 розділу 2 договору Підприємства:

Припинити подачу води заздалегідь повідомивши Споживача у випадках:

- Виконання робіт по ремонту та обслуговуванню мережі та устаткування;
- Несвоєчасної сплати за воду, у разі несплати суми понад 2-х місяців;
- Свавільне приєднання до водопровідної мережі;
- У разі не допущення працівника Постачальника для перевірки: водолічильника, сплати за отриману воду, розрахункового ліміту води;
- Відмовлення Споживача скласти Договір з Постачальником на водокористування.

Територіальне відділення з метою об'єктивного та неупередженого розгляду заяв і справ через Антимонопольний комітет України листами від 25.03.2015 року №705/24/04-15 зверталось до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон) та від 25.03.2015 року №710/24/04-15 до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) про отримання роз'яснень, зокрема щодо обмеження питного водопостачання та водовідведення споживачам категорії населення, які не в повному обсязі вносять плату за спожиті послуги.

Листом від 11.06.2015 року за №7/9-6662 Мінрегіон в межах компетенції надав роз'яснення, що статтю 16 ЗУ «Про ЖКП» передбачено, що комунальні послуги надаються *споживачам безперебійно*, виключно за винятком часу перерв на:

1) проведення ремонтних і профілактичних робіт виконавцем/виробником за графіком, погодженим з виконавчими органами місцевих рад або місцевими державними адміністраціями згідно з нормативними документами. Допустима тривалість перерв у наданні послуг, їх періодичність встановлюються Кабінетом Міністрів України на підставі стандартів, нормативів,

норм, порядків та правил експлуатації, проведення випробувань теплових мереж, поточного і капітального ремонтів, реконструкції об'єктів житлового фонду;

2) міжопалювальний період для систем опалення, рішення про початок та закінчення якого приймається виконавчими органами відповідних місцевих рад або місцевими державними адміністраціями виходячи з кліматичних умов згідно з правилами та іншими нормативними документами;

3) ліквідацію наслідків аварій або дії обставин непереборної сили. Перерва у наданні комунальних послуг, яка виникла внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, має бути ліквідована у найкоротші терміни, що визначаються нормативними документами. Якщо ліквідація наслідків аварії або дії обставин непереборної сили потребує більше однієї доби, виконавець/виробник спільно з органами місцевого самоврядування здійснює заходи щодо зменшення її негативного впливу на споживачів.

Також статтею 16¹ ЗУ «Про питну воду та питне водопостачання» встановлено, що підприємства питного водопостачання мають право, зокрема, у разі внесення споживачем (крім населення) не в повному обсязі плати за використану питну воду, обмежити його питне водопостачання до рівня екологічної броні питного водопостачання.

Тобто виконавці послуг з централізованого водопостачання та водовідведення відповідно до законодавства України не мають права припинити централізоване водопостачання та водовідведення споживачам категорії населення через заборгованість та в інших випадках, передбачених законодавством України, та стягувати з них плату за відновлення надання послуг. Тому включення КП «Вогник» в договір про користування питною водою зі споживачами категорії населення умов щодо припинення подачі води в примусовому порядку через заборгованість та в інших випадках, суперечить вимогам законодавства у сфері житлово-комунальних послуг та може призвести до ущемлення інтересів споживачів категорії населення.

За таких обставин, неврахування КП «Вогник» у договорах про користування питною водою, що укладаються зі споживачами категорії населення, положень Типового договору, затвердженого постановою №630 та ЗУ «Про ЖКП», за певних умов може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б понесли додаткові витрати, зокрема, через обмеження прав споживачів, зменшення Підприємством своїх зобов'язань як виконавця послуг, розширення прав щодо припинення надання послуг та самоусунення Підприємства від покладених на нього, як на виконавця послуг зобов'язань, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого водопостачання та водовідведення.

Така поведінка Підприємства, яка може порушувати інтереси споживачів, була б неможливою у разі присутності на ринку централізованого водопостачання та водовідведення інших надавачів цих послуг. Тоді споживачі мали б можливість вибору, а Підприємство утратило свою ринкову частку та споживачів.

Таким чином, умови укладених договорів КП «Вогник» про користування питною водою зі споживачами категорії населення викладені в неповній редакції та доповнені пунктами, що суперечать вимогам ЗУ «Про ЖКП» та постанови №630 та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів при отриманні послуг централізованого водопостачання та водовідведення.

Дії комунального підприємства «Вогник» щодо укладання договорів про користування питною водою, умови яких не відповідають вимогам нормативно-правових актів та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним частиною першої статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку централізованого водопостачання та водовідведення, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

II. Дослідження ринку вивезення побутових відходів, на якому здійснює діяльність КП «Вогник» в межах села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області, проведено відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 року за № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 року за № 317/6605.

Об'єктами аналізу є:

- КП «Вогник»;
- послуга з вивезення побутових відходів.

Продавцями послуг з вивезення побутових відходів є суб'єкти господарювання, господарська діяльність яких у відповідності до Закону України «Про відходи» здійснюється у сфері поводження з відходами та спрямована на задоволення потреб споживача у запобіганні утворенню відходів шляхом їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення, а також, які можуть забезпечити виконання обов'язків, визначених у частині другій статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 року № 1173 «Питання надання послуг з вивезення побутових відходів»).

Споживачами послуг з вивезення побутових відходів є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримувати послуги з вивезення побутових відходів.

Товаром щодо якого визначається монополіне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання є послуга з вивезення побутових відходів.

Відповідно до Закону України «Про відходи»:

- відходи - будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворилися у процесі виробництва чи споживання, а також товари (продукція), що повністю або частково втратили свої споживчі властивості і не мають подальшого використання за місцем їх утворення чи виявлення і від яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення;

- послуги з вивезення побутових відходів – збирання, зберігання та перевезення побутових відходів, що здійснюються у населеному пункті згідно з правилами благоустрою, затвердженими органом місцевого самоврядування;

- збирання відходів - діяльність, пов'язана з вилученням, накопиченням і розміщенням відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах, включаючи сортування відходів з метою подальшої утилізації чи видалення; перевезення відходів – транспортування відходів від місць їх утворення або зберігання до місць чи об'єктів оброблення, утилізації чи видалення;

- розміщення – зберігання та захоронення відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах;

- зберігання відходів – тимчасове розміщення відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах (до їх утилізації чи видалення);

- захоронення відходів – остаточне розміщення відходів при їх видаленні у спеціально відведених місцях чи на об'єктах таким чином, щоб довгостроковий шкідливий вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини не перевищував установлених нормативів;

- відведені місця чи об'єкти - місця чи об'єкти (місця розміщення відходів, сховища, полігони, комплекси, споруди, ділянки надр тощо), на використання яких отримано дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами.

Таким чином, послуга з вивезення побутових відходів за споживчими властивостями, умовами використання, технічними, експлуатаційними властивостями і характеристиками тощо не має товарів-замінників.

Отже, **товарними межами ринку** визначена послуга з вивезення побутових відходів.

Територіальними (географічними) межами ринку вивезення побутових відходів визначені межі території села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області, де розташовані житлові будинки, житлові будинки приватного сектору, інших споживачів, об'єкти діяльності яких розташовані за межами зазначеного житлового фонду, що знаходяться на обслуговуванні Підприємства, в яких в процесі життєдіяльності людини утворюються побутові відходи.

Тому, **територіальними (географічними) межами ринку** вивезення побутових відходів є територія села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області, яке знаходиться на обслуговуванні Підприємства.

Часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

У межах села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області протягом 2014 - 2015 років склад продавців (надавачів даної послуги) не змінювався, тобто структура цього

ринку є сталою.

Отже, часовими межами ринку вивезення побутових відходів, що досліджувався, є період 2014 - 2015 років.

Бар'єри вступу на ринок. Бар'єри вступу суб'єктів господарювання на ринок вивезення побутових відходів:

- наявність виробничих потужностей: відповідне обладнання, спеціалізований автотранспорт, персонал, зайнятий безпосередньо наданням послуг з вивезення побутових відходів;

- рішення Токівської сільської ради від 04.12.2012 року за №185-XVII/VI, згідно якого КП «Вогник» визначено виконавцем послуг з вивозу твердих побутових відходів.

Згідно статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.

Таким чином, КП «Вогник» за результатами діяльності в 2014 - 2015 роках займає монопольне (домінуюче) становище на ринку вивезення побутових відходів на території села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області, що знаходиться на його обслуговуванні, оскільки на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.

Завдяки ринковій владі КП «Вогник» має можливість диктувати свої умови надання послуг вивезення побутових відходів в межах села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області.

За інформацією, наданою КП «Вогник» у відповідь на вимогу територіального відділення № 1517/29/04-15 від 22.06.2015 року листом № 62 від 07.07.2015 року, Підприємство повідомило що надає послуги з вивезення побутових відходів споживачам категорії населення в межах с. Токівське та надало копії відповідних договорів.

Пунктом першим частини першої статті 13 ЗУ «Про ЖКП» послуги з вивезення побутових відходів віднесено до комунальних послуг.

Ринок вивезення побутових відходів є потенційно конкурентним, характеризується фінансовою привабливістю, тому пріоритетними цілями виконавця послуг з вивезення побутових відходів є забезпечення надання послуг належної якості, впровадження сучасних методів та технологій у сфері поводження з побутовими відходами з урахуванням сучасних вимог, одержання вторинної сировини, що сприятиме поліпшенню екологічного стану довкілля та привабливості ринку вивезення побутових відходів.

Діяльність виконавця послуг з вивезення побутових відходів, що включає в себе збирання, вивезення та утилізацію побутових відходів, проводиться з метою забезпечення повного та якісного задоволення потреб територіальної громади, в підтриманні належного санітарного стану території та підвищення рівня обслуговування населення.

Організація поводження з відходами, вивезення побутових відходів врегульовані законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про відходи» (далі - ЗУ «Про відходи»), «Про ЖКП», постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 року №1070 «Про затвердження Правил надання послуг з вивезення побутових відходів».

Відповідно до статті 1 ЗУ «Про ЖКП» виконавець - суб'єкт господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальної послуги споживачу відповідно до умов договору; комунальні послуги - результат господарської діяльності, спрямованої на задоволення потреби фізичної чи юридичної особи у забезпеченні холодною та гарячою водою, водовідведенням, газо- та електропостачанням, опаленням, а також вивезення побутових відходів у порядку, встановленому законодавством.

Пунктом першим частини першої статті 13 ЗУ «Про ЖКП» послуги з вивезення побутових відходів віднесені до комунальних послуг.

Статтею 3 ЗУ «Про відходи» визначені завдання законодавства про відходи, основними з яких є, зокрема, правове регулювання відносин щодо діяльності у сфері поводження з відходами; визначення основних умов, вимог і правил щодо екологічно безпечного поводження з відходами.

Згідно статті 17 ЗУ «Про відходи» суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами укладають договори з юридичною особою, яка в установленому порядку визначена виконавцем послуг на вивезення побутових відходів на певній території, на якій знаходиться об'єкт утворення відходів.

Також відповідно до цієї статті суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами зобов'язані, зокрема:

- здійснювати організаційні, науково-технічні та технологічні заходи для максимальної утилізації відходів, реалізації чи передачі їх іншим споживачам або підприємствам, установам та організаціям, що займаються збиранням, обробленням та утилізацією відходів, а також забезпечувати за власний рахунок екологічно обгрунтоване видалення тих відходів, що не підлягають утилізації;

- не допускати зберігання та видалення відходів у несанкціонованих місцях чи об'єктах;

- надавати місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, уповноваженим органам виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища інформацію про відходи та пов'язану з ними діяльність, у тому числі про випадки несанкціонованого попадання відходів у навколишнє природне середовище та вжиті щодо цього заходи;

- призначати відповідальних осіб у сфері поводження з відходами;

- забезпечувати розробку в установленому порядку та виконання планів організації роботи у сфері поводження з відходами;

- відшкодовувати шкоду, заподіяну навколишньому природному середовищу, здоров'ю та майну громадян, підприємствам, установам та організаціям внаслідок порушення встановлених правил поводження з відходами, відповідно до законодавства України;

- забезпечувати професійну підготовку, підвищення кваліфікації та проведення атестації фахівців у сфері поводження з відходами;

- виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством, щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища відходами.

Статтею 19 ЗУ «Про ЖКП» передбачено, що відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах. Учасниками відносин у сфері житлово-комунальних послуг є: власник, споживач, виконавець, виробник.

Відповідно пункту 3 частини другої статті 21 ЗУ «Про ЖКП» виконавець зобов'язаний підготувати та укласти із споживачем договір на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його виконання згідно з типовим договором.

Згідно статті 29 ЗУ «Про ЖКП» договір на надання житлово-комунальних послуг (крім послуг з централізованого опалення, послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого постачання гарячої води, послуг з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) у багатоквартирному будинку укладається між власником квартири, орендарем чи квартиронаймачем та балансоутримувачем або уповноваженою ним особою.

Істотні умови договору на надання житлово-комунальних послуг, що укладається між виконавцем/виробником та споживачем, визначені частиною першою статті 26 ЗУ «Про ЖКП», серед яких, зокрема є:

- найменування сторін;

- предмет договору;

- порядок оплати за спожиті житлово-комунальні послуги;

- права та обов'язки сторін;

- порядок перерахунків розміру плати за житлово-комунальні послуги в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості;

- відповідальність сторін та штрафні санкції за невиконання умов договору;

- порядок вирішення спорів.

Водночас частиною другою статті 26 ЗУ «Про ЖКП» передбачено наступне: крім істотних договір може містити інші умови за згодою сторін; договір не може містити умов, що вводять додаткові види оплати послуг, не передбачені типовими договорами на надання житлово-комунальних послуг, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Згідно пункту 3 Правил надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 року №1070, власники або балансоутримувачі житлових будинків, земельних ділянок укладають договори з особою, яка визначена виконавцем послуг з вивезення побутових відходів, та забезпечують роздільне

збирання побутових відходів. Договір про надання послуг укладається відповідно до типового договору, наведеного у додатку 1.

Статтею 179 Господарського кодексу України встановлено, що при укладанні договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Згідно статті 184 Господарського кодексу України - укладання господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа, оформленого згідно з вимогами цього Кодексу.

Згідно з частиною першою статті 203 Цивільного кодексу України, зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства (до яких відносяться Закон України «Про житлово-комунальні послуги», Закон України «Про питну воду та питне водопостачання», постанова Кабінету Міністрів України №630).

Частиною першою статті 648 Цивільного кодексу України передбачено, що зміст договору, укладеного на підставі правового акта органу державної влади, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторін (сторони) договору, має відповідати цьому акту.

Згідно статті 6 Цивільного кодексу України сторони у договорі не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства, якщо в цих актах прямо зазначено про це, а також у випадку, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства виходить з їх змісту чи із сутності відносин між сторонами.

Таким чином, договір є основним документом, що регулює взаємовідносини між виконавцями послуг і споживачами, а саме визначає якісні та кількісні показники комунальних послуг і визначає відповідальність сторін при порушенні умов договору.

Дослідивши договори про прийняття і виконання складання відходів на полігоні твердих побутових відходів, укладені Підприємством зі споживачами категорії населення, встановлено, що вони містять розділи «Предмет договору», «Відповідальність сторін за невиконання умов договору», «Форс-мажорні обставини», «Строк дії цього договору», «Прикінцеві положення» та викладені частково в іншій редакції розділи «Розв'язання спорів» і «Умови зміни, продовження, припинення дії цього договору».

В договорах Підприємства зі споживачами категорії населення відсутні розділи «Перелік послуг», «Вимірювання обсягу та визначення якості послуг», «Оплата послуг», «Права та обов'язки споживача», «Права та обов'язки виконавця». Проте Типовим договором про надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженим постановою КМУ №1070, передбачено включення цих розділів до договорів, які укладають виконавці послуг з вивезення побутових відходів зі споживачами.

Так, Підприємством проігноровані такі істотні умови договору, як права споживача, що включають в себе:

- одержання достовірної та своєчасної інформації про послуги з вивезення відходів, зокрема про їх вартість, загальну суму місячної плати, структуру тарифів, норми надання послуг і графік вивезення відходів;
- відшкодування у повному обсязі збитків, заподіяних виконавцем унаслідок ненадання або надання послуг не в повному обсязі;
- усунення виконавцем недоліків у наданні послуг у п'ятиденний строк з моменту звернення споживача;
- перевірку стану дотримання критеріїв якості послуг;
- внесення за погодженням з виконавцем у цей договір змін, що впливають на розмір плати за послуги;
- зменшення розміру плати за послуги в разі недотримання графіка вивезення відходів;
- несплату вартості послуг за період тимчасової відсутності споживача та/або членів сім'ї на підставі письмової заяви і документа, що підтверджує його відсутність - довідка з місця тимчасового проживання, роботи, лікування, навчання, проходження військової служби чи відбування покарання.

Також в договорах про прийняття і виконання складання відходів на полігоні твердих побутових відходів, укладених Підприємством з споживачами, не враховані обов'язки виконавця:

- надавати послуги відповідно до вимог законодавства про відходи, санітарних норм і правил, Правил надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених Кабінетом Міністрів України, та цього договору;
- погодити із споживачем місце розташування контейнерних майданчиків, визначити їх кількість, необхідну для збирання побутових, великогабаритних і ремонтних відходів, перевірити наявність таких майданчиків відповідно до розрахунків;
- обладнати контейнерні майданчики та забезпечувати утримання у належному санітарно-технічному стані контейнерів та контейнерних майданчиків у разі перебування їх у власності виконавця;
- збирати і перевозити відходи спеціально обладнаними для цього транспортними засобами;
- ліквідувати звалище твердих відходів у разі його утворення на контейнерному майданчику через недотримання графіка перевезення, проводити прибирання в разі розсипання побутових відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб;
- перевозити відходи тільки в спеціально відведені місця чи на об'єкти поводження з побутовими відходами;
- надавати своєчасну та достовірну інформацію про тарифи на надання послуг, умови оплати, графік вивезення відходів;
- усувати факти порушення вимог щодо забезпечення належної якості послуг та вести облік претензій, які пред'являє споживач у зв'язку з невиконанням умов цього договору;
- прибувати протягом трьох годин на виклик споживача і усувати протягом 24 годин недоліки. У разі коли недоліки не усунуто протягом трьох робочих днів, проводити відповідний перерахунок розміру плати;
- відшкодувати відповідно до закону та умов цього договору збитки, завдані споживачеві внаслідок ненадання або надання послуг не в повному обсязі;
- зменшувати розмір плати за послуги в разі тимчасової відсутності споживача та/або членів його сім'ї на підставі його письмової заяви та документа, що підтверджує його/їх відсутність - довідка з місця тимчасового проживання, роботи, лікування, навчання, проходження військової служби чи відбування покарання.

Виконавець має також інші обов'язки відповідно до закону.

Не внесення Підприємством до договорів про прийняття і виконання складання відходів на полігоні твердих побутових відходів умов оплати наданих послуг створює невизначеність у відносинах між споживачем і виконавцем в розрізі фінансових зобов'язань на ринку вивезення побутових відходів.

Тобто договори про прийняття і виконання складання відходів на полігоні твердих побутових відходів, укладені Підприємством зі споживачами категорії населення, не містять істотних умов, передбачених нормативно-правовими актами у сфері житлово-комунальних послуг, що може ущемлювати інтереси споживачів при отриманні ними послуги з вивезення побутових відходів.

Пунктом 3 розділу I «Предмет договору і обов'язки сторін» в договорі Підприємства зазначено, що: (початок цитати) «При збільшенні тарифів на вивіз сміття Виконавець залишає за собою право на збільшення тарифів за виконання послуг без попередньої угоди і зобов'язується повідомити про це Замовника не пізніше, ніж за 10 днів до збільшення тарифів.» (кінець цитати).

Згідно з частиною п'ятою статті 32 ЗУ «Про ЖКП» у разі зміни цін/тарифів на житлово-комунальні послуги виконавець/виробник не менше ніж за 15 днів до введення їх у дію повідомляє про це споживачів з посиланням на рішення відповідних органів.

Відповідно до пункту 15 Правил надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 року №1070 «Про затвердження Правил надання послуг з вивезення побутових відходів», у разі зміни вартості послуги її виконавець повідомляє не пізніше ніж за 30 днів про це споживачеві із зазначенням причин і відповідних обґрунтувань.

Таким чином, зазначення в договорі Підприємства термінів повідомлення споживачів про зміну тарифів з недотриманням законодавчо встановлених термінів суперечить чинному

законодавству у сфері житлово-комунальних послуг та може ущемлювати інтереси споживачів при отриманні послуг з вивезення побутових відходів.

Монопольне (домінуюче) становище на ринку вивезення побутових відходів надало можливість КП «Вогник» укладати зі споживачами категорії населення договори про прийняття і виконання складання відходів на полігоні твердих побутових відходів, умови яких можуть ущемлювати інтереси споживачів. В свою чергу, поняття зловживання монопольним (домінуючим) становищем є об'єктивним поняттям, що стосується поведінки суб'єкта господарювання, який займає домінуюче становище, і це дозволяє йому впливати на структуру ринку, конкуренція на якому відсутня через саму лише присутність такого суб'єкта господарювання, який удасться до методів, інших, ніж ті, що обумовлюють нормальну конкуренцію між товарами та послугами на основі досягнень у господарській діяльності учасників ринку, і, як наслідок, перешкоджає існуванню конкуренції на ринку на даний момент.

Законодавство України у сфері захисту економічної конкуренції не вимагає, зокрема, існування конкретного причинно-наслідкового зв'язку між домінуванням на ринку та поведінкою, спрямованою на зловживання інтересами інших осіб, в даному випадку – споживачів категорії населення. Воно також не вимагає доведення факту, що зловживання є результатом наявності та застосування економічної влади домінуючим підприємством, або поведінки, що є типовою лише для домінуючих фірм або тих суб'єктів, які мають можливість вдаватися до неї з причини існування домінуючого становища. Поведінка, дозволена для «нормальних» підприємств, може розглядатися як зловживання, коли до неї вдаються суб'єкти господарювання, що мають домінуюче становище. Домінуючі підприємства несуть особливу відповідальність у зв'язку із тим, що їхня діяльність може спричинити небажані наслідки для конкуренції загалом та для інтересів постачальників та споживачів зокрема.

Таким чином, поведінка Підприємства, яка може порушувати інтереси споживачів, була б неможливою у разі присутності на ринку вивезення побутових відходів інших надавачів цих послуг. Тоді споживачі мали б можливість вибору, а Підприємство утратило свою ринкову частку та споживачів. При такій поведінці Підприємства споживачі залишаються незахищеними за відсутності ефективно функціонуючого ринкового механізму зі значною конкуренцією між учасниками ринку.

Дії комунального підприємства «Вогник» щодо укладання договорів про прийняття і виконання складання відходів на полігоні твердих побутових відходів, умови яких не відповідають вимогам нормативно-правових актів та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним частиною першої статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку вивезення побутових відходів, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

У відповідь на вимогу територіального відділення листом № 117 від 18.02.2016 року Підприємство повідомило, що з 2012 році укладено 774 договорів з населенням, на підставі яких Підприємство надавало послуги з водопостачання та водовідведення та на підставі яких отримано дохід у розмірі 189,59 тисяч гривень; також, укладено 504 договори з населенням, на підставі яких Підприємство надавало послуги з вивезення побутових відходів та на підставі яких отримано дохід у розмірі 15,34 тисяч гривень.

На подання про попередні висновки від 22.09.2015 року № 136 у справі № 61/04-03-1/15, надіслане територіальним відділенням з супровідним листом від 28.09.2015 року № 2598/29/04-15, та отримане 02.10.2015 року, КП «Вогник» відреагувало листом від 25.04.2016 року № 128.

Зазначеним листом КП «Вогник» повідомило про скрутне фінансове становище Підприємства, пов'язане з заборгованістю перед постачальником питної води у розмірі 543,617 тис. грн., у зв'язку з чим Підприємство просить переглянути рішення щодо застосування штрафних санкцій.

Також, до листа від 25.04.2016 року № 128 Підприємством надано копію договору про надання послуг з вивезення побутових відходів та копію договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, укладені з населенням.

Територіальним відділенням проаналізовано вказані копії договорів на відповідність вимогам нормативно-правових актів у житлово-комунальній сфері та вимогам законодавства про захист економічної конкуренції та встановлено, що умови даних договорів відповідають зазначеним вимогам законодавства.

Отже, КП «Вогник» надано матеріали щодо усунення умов, що сприяли вчиненню порушень законодавства про захист економічної конкуренції, до прийняття відповідного рішення шляхом внесення змін в укладені між КП «Вогник» та абонентами категорії населення договори про користування питною водою та договорів про прийняття і виконання складання відходів на полігоні твердих побутових відходів

Відповідно до абзацу другої частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Відповідно до податкової декларації з податку на прибуток Підприємства, наданої до листа від 18.02.2016 року № 117, дохід від операційної діяльності (дохід від реалізації товарів (робіт, послуг) за 2015 рік становить 381 700 гривень (триста вісімдесят одна тисяча сімсот гривень).

При визначенні розміру штрафу враховано:

- вчинені порушення законодавства про захист економічної конкуренції не призвели до негативних наслідків для споживачів;
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції КП «Вогник» вчинені вперше;
- КП «Вогник» припинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції в ході розгляду справи;
- КП «Вогник» усунуло умови, що сприяли вчиненню порушень законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом внесення змін в укладені між КП «Вогник» та абонентами категорії населення договори про користування питною водою та договорів про прийняття і виконання складання відходів на полігоні твердих побутових відходів.

Враховуючи викладене вище та керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року № 5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 року № 169-р), із змінами та доповненнями, адміністративна колегія Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

ВИРІШИЛА:

1. Визнати, що комунальне підприємство «Вогник» (ЄДРПОУ 32232422) у період 2014 - 2015 років займає монопольне (домінуюче) становище на ринку централізованого водопостачання та водовідведення в межах території села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області в межах діючих мереж, що знаходяться на його обслуговуванні, оскільки на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.
2. Визнати, що комунальне підприємство «Вогник» (ЄДРПОУ 32232422) у період 2014 - 2015 років займає монопольне (домінуюче) становище на ринку вивезення побутових відходів в межах території села Токівське Апостолівського району Дніпропетровської області, що знаходиться на його обслуговуванні, оскільки на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.
3. Визнати дії комунального підприємства «Вогник» (ЄДРПОУ 32232422) щодо укладання з населенням договорів про користування питною водою, умови яких не відповідають вимогам нормативно-правових актів та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

централізованого водопостачання та водовідведення, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4. Відповідно до абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане в пункті 3 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Вогник» (ЄДРПОУ 32232422) штраф у розмірі 28439 (двадцять вісім тисяч чотириста тридцять дев'ять) гривень.

5. Визнати дії комунального підприємства «Вогник» (ЄДРПОУ 32232422) щодо укладання з населенням договорів про прийняття і виконання складання відходів на полігоні твердих побутових відходів, умови яких не відповідають вимогам нормативно-правових актів та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку вивезення побутових відходів, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

6. Відповідно до абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане в пункті 5 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Вогник» (ЄДРПОУ 32232422) штраф у розмірі 2301 (дві тисячі триста одна) гривень.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» це рішення може бути оскаржено повністю або частково до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання. Цей строк не може бути відновлено.

Голова
адміністративної колегії

О.Я. ТУРКОВСЬКИЙ